

Princess Mononoke

Princess Mononoke

Miyazaki, vi trenger deg mer enn noensinne. Frels oss fra pelsdyrenes tyranni.

Mononoke Hime
Hayao Miyazaki
Studio Ghibli
1997
Buena Vista Home Entertainment
16:9 Fullskjerm
Dolby Digital 5.1
128 min.
1

6

Frelseren

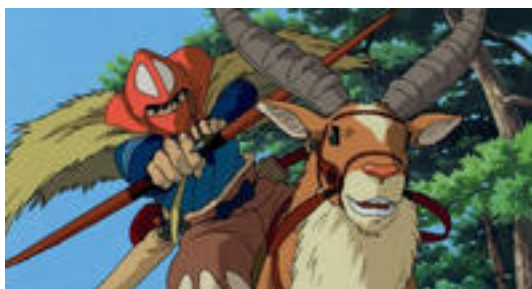
Hayao Miyazaki planla å trekke seg tilbake etter *Princess Mononoke* i 1997 - kanskje begrunnet av et ønske om å gi seg på topp. Filmen var en gigantsuksess i Japan og på mange vis kronen på verket for en filmkunstner i særklasse på hjemmebane.

Mononoke var den største kassasuksessen noensinne i Japan, helt til den måtte se seg slått av Leonardo DiCaprio og Kate Winslet i maritim utfoldelse. Heldigvis gjorde ikke Miyazaki alvor av pensjonisttrusselen, og kom i 2001 tilbake med en film som endelig ga gjenlyd utenfor Japan.

Spirited Away eller

Chihiro og *heksene* høstet kritikerros og premiedryss internasjonalt, og åpnet øyne utover nisjene for Miyazaki.

Princess Mononoke fortjener i høyeste grad sin plass i den animerte kanon. Det gjorde den i 1997 og det gjør den i dag. Kanskje mer nå enn da. For hva har skjedd i løpet de ti årene som har gått siden Mononokes premiere? Først og fremst utgjør helafstens animasjonsfilmer nå en vesentlig del av det totale kinotilbudet. Dataanimerte familiefilmer er pengemaskiner for produksjonsselskaper og kinoene. Og her kommer pelsdyrtyranniet inn i bildet. Jeg tåler ikke flere moraliserende filmer om pels- eller fjærbefengte vesener med store snuter som ved hjelp av hjertevarme, samhold og en sterk lederskikkelse tar oss med på sine sterkt skjematiserte opplevelser. Miyazaki gir oss pelsdyr som snakker, konflikter som spinner rundt godt og ondt, åndevesener og rendyrket action. Likevel er han trygt plassert i andre skalaen av stereotypiene som dessverre Hollywood har hengt seg opp i. Kanskje har det alltid vært slik, men at volumet har avslørt dem? Vi kunne tåle en eller to filmer i året, men ti? Nok om det.

Et tilbakevendende tema i Miyazakis filmer er altså konflikten mellom menneske og natur, teknologi og økologi. I

Princess Mononoke kan det på overflaten se ut som om denne konflikten symboliserer en kamp mellom gode og onde krefter. Den filmen har du som sagt, sett mange ganger. Men *Princess Mononoke* er ikke så enkel å dekonstruere. Ondskapen er ikke mindre ond, men i motsetning til endimensjonaliteten som så ofte bys oss fra den andre siden av Stillehavet, er den fordelt og utvannet med rikelig menneskelig dårskap, egoisme, stolthet, grådighet og andre laster som gjør den mer menneskelig og dermed troverdig.

Handlingen:

Filmen åpner voldsomt med at krigeren Ashitaka nedkjemper en ormbefengt demon som viser seg å være et villsvin. Ashitaka blir såret i kampen og smittet av demonens forbannelse. Han tvinges til å forlate landsbyen og begir seg mot de forbudte skogene i vest i håp om at han der kan finne svar på villsvinets forbannelse og kanskje en kur for seg selv.

Reisen tar han til byen Irontown som styres av Lady Eboshi. Her utvinnes jern som igjen brukes til produksjon av våpen i muskedunderkvalitet. Lady Eboshi er hensynsløs i sin utbytting av naturen og fast bestemt på at byens skjebne forutsetter at skogens ånder og guder utslettes. Spesielt skogsguden Shishigami må nedkjempes. Ashitaka forlater byen og begir seg inn i skogsdypet, hvor han møter San. Hun ble forlatt av moren som spedbarn og er oppdratt av ulvegudinnen, Moro - Mononoke Hime. I skogen går det opp for Ashitaka at hans vei til renselse er å finne her.

I et sort-hvitt filmunivers ville herskerinnen Eboshi vært negasjonen av Ashitaka. Ondskap i kimono. Men så enkelt er det ikke i Miyazakis verden. Eboshi utviser nemlig en kjærlig omsorg for særlig kvinnene i Irontown. Hun har gjort byen til et fristed for både tidligere prostituerte, spedalske og andre utstøtte. Det antydes også gjennom hennes egen klesdrakt og sminke at hun har en tilsvarende vanskelig bakgrunn selv. En slik sammensatt figur finner vi også i Jigo, som innledningsvis fungerer som hjelper på Ashitakas vei mot vest, og senere avdekker andre mørkere sider. Skogens vesener og guder er heller ikke allvitende og rendyrket gode, og tar villig i mot Eboshis invitasjon til kamp.

Mitt belte i japansk kultur er alt annet enn sort, men fascinasjonen er stor. Det blir for enkelt å påstå at flerdimensjonaliteten i karakterskildringer er noe typisk for animé. Det er vel snarere et fellestrekk for kvalitetsfilm. I Miyazakis filmer blir imidlertid våre konvensjonelle pardannelser som ondt og godt, sort og hvitt, natur og kultur, utfordret og satt i bevegelse, på en måte som vi ikke er bortskjemt med i animasjonsfilm. En åpenbar forklaring på dette er at animé våger å fortelle historier til et bredere publikum enn småunger. En annen og vanskeligere er kulturell.

Filmens skjøre visuelle skjønnhet er en balansekunst. Helt gjennomført er den ikke alltid. De delikate og flytende akvarellene som antyder bakgrunner som så manifesteres i en detaljrikdom som metter blikket, er genial filmkunst. Fallhøyden blir stor og ikke alle scener er ikke like fullendt i

møtet med det kresne og bortskjemte blikket. Men dette er unntaksvis. I det hele er det en visuell nytelse, og en kreativitet og originalitet som fortjener full uttelling på alle karakterskalaer. Voldsomt, men like fullt og først og fremst forførende animé.

Utgivelsen:

DVD-en er del av en samling av Studio Ghiblis utgivelser. Studio Ghibli ble etablert i 1985 av Miyazaki og Isao Takahata. Utgivelsen er utstyrt med original språkversjon og engelsk. Engelsk manus er bearbeidet av Neil Gaiman og på lydsiden finner vi kjente stemmer som Claire Danes, Jada Pinkett Smith, Billy Bob Thornton og Gillian Anderson. Her er det ikke så mye annet å hente enn selve filmen. En liten trailer som kort presenterer Studio Ghiblis produksjoner fra begynnelsen fungerer mest som appetittvekker og forsterker lysten på mer fra studioet. For eksempel en av studioets mange kortfilmer. Men kanskje er tanken at filmen i seg selv er tilstrekkelig. For min del skulle jeg ønsket meg noe mer av en slik samling, og dette er årsaken til at ikke full pott gis til *Princess Mononoke*. Men jeg innrømmer gjerne at jeg ikke er tilfreds før The Studio Ghibli Collection er på plass komplett i filmsamlingen.

Anmeldt av Rune Kreutz, 14.01.07

Anmeldelsen presenteres i samarbeid med [Hjemmekinoguiden DVDnett.no](http://Hjemmekinoguiden.DVDnett.no)

Relaterte utgivelser:

[Det levende slottet](#)

[Chihiro og heksene \[2 DVD\]](#)

[Min nabo Totoro](#)

Ja
[mononoke cover](#);